

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

Серія: Педагогіка і психологія

№ 33 • 2010 р.

УДК 371+15
ББК 74. 00+88. 40+88. 840
Н 34

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського.
Серія: Педагогіка і психологія
№ 33 • 2010 р.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського від 29 грудня 2010 р. (протокол №6)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

В.І. Шахов – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор)
М.І. Сметанський – доктор педагогічних наук, професор (заст. головного редактора)
Г.С. Тарасенко – доктор педагогічних наук, професор
Н.Г. Ничкало – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
О.В. Сухомлинська – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
Г.О. Балл – доктор психологічних наук, професор
Б.А. Брилін – доктор педагогічних наук, професор
Р.С. Гуревич – доктор педагогічних наук, професор
Н.Є. Мойсеюк – доктор педагогічних наук, професор
М.В. Савчин – доктор психологічних наук, професор
В.М. Галузяк – кандидат психологічних наук, доцент
М.І. Томчук – доктор психологічних наук, професор
О.В. Шестопалюк – доктор педагогічних наук, професор

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: Зб. наук. праць. – Випуск 33 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. – 467 с.

Редактори: **М.О. Давидюк, О.М. Тіщенко**
Комп'ютерний набір і верстка: **Н.Р. Опушко**

© Автори статей, 2010

ЗМІСТ

ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

<i>Druz Y., Gusak T.</i> METHODS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGES	7
<i>Kijo Pavel.</i> KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W POLSKIM SYSTEMIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO XXI WIEKU	9
<i>Szewczyk-Kowalczyk Joanna.</i> SZKOLNA PRZESTRZEŃ ZNACZEŃ	15
<i>Pawelec Lidia.</i> PEDAGOGICAL VALUES IN THE WORKS OF FRANCISZEK KARPINSKI	21
<i>Базиль Л.О.</i> МЕТОДОЛОГІЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	28
<i>Кічук Я.В.</i> ПРО ОДИН ІЗ ПАРАМЕТРІВ ЯКІСНОЇ ПРАВОВОЇ ОСВІТИ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	34
<i>Мачинська Н.І.</i> ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ	39
<i>Пелех Ю.В.</i> ФІЛОСОФІЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЦІННОСТЕЙ ПЕДАГОГА У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ	43
<i>Смолей В.В.</i> ПАРТИЦИПАТИВНИЙ СТИЛЬ УПРАВЛІННЯ В ОСВІТІ	50

ДИДАКТИКА

<i>Авксентьєва Т.А.</i> ДИСКУСІЯ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ МОРАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ	54
<i>Власенко К.В.</i> ЗАСТОСУВАННЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ ДЛЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ	59
<i>Дусь Н.А.</i> ВИМОГИ ДО ТЕХНІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ СУЧАСНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	64
<i>Дяченко Г.</i> ШЛЯХИ РЕАЛІЗАЦІЇ СЛОВНИКОВОЇ РОБОТИ ЯК ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ	67
<i>Зелінська І.С.</i> ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КАЗКОТЕРАПІЇ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКОЛАХ	69
<i>Кадемія М.Ю.</i> ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ	72
<i>Козяр М.М.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІКТ В ІНТЕРАКТИВНОМУ НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ВНЗ	79
<i>Коломієць А.М., Екимідт Н.Р.</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ	83
<i>Лісова А.В.</i> ЗДІЙСНЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	87
<i>Махнюк В.М.</i> ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ УПРОВАДЖЕННЯ 11-РІЧНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	91
<i>Нечитайло М., Косюк Н.</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ З КУРСУ «Я І УКРАЇНА»	94
<i>Підгорна Н.В.</i> МИСТЕЦЬКИЙ ТЕЗАУРУС ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА ЗАСВОЄННЯ ШКОЛЯРАМИ ХУДОЖНІХ МОВ	96
<i>Радзіховська Л.М.</i> СУТНІСТЬ МАТЕМАТИЧНОЇ ОБДАРОВАНOSTІ	99
<i>Романюк А.М.</i> ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	103
<i>Сергієнко О.О.</i> ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ СТАРШОКЛАСНИКІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЛІЦЕЮ	107
<i>Якубчик О.М., Кондратюк В.Г.</i> ПІЗНАВАЛЬНА АКТИВНІСТЬ ДОШКІЛЬНИКІВ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПОШУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	112

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

<i>Акімова О.В.</i> КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ТВОРЧА ВЛАСТИВІСТЬ ОСОБИСТОСТІ	117
<i>Зозуля І.Є.</i> СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І СТРУКТУРА ПОНЯТТЯ «ПОЛКУЛЬТУРНА ВИХОВАНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ»	122
<i>Кабзюк Н.О., Кабзюк О.І.</i> ВПЛИВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	127

Кнодель Л.В. ОСВІТА І НАВЧАННЯ ЯК РОЗВИВАЮЧІ ФАКТОРИ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ У ТУРИЗМІ.....	130
Лебедєва Н.А. ЦІННІСТЬ І ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ ЯК КАТЕГОРІЇ СУЧАСНОЇ ФІЛОСОФІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ.....	135
Любарська І.П., Гуд М.Я. СПІВПРАЦЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ І БАТЬКІВ У ПІДГОТОВЦІ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ.....	140
Мірошніченко В.І. АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ.....	143
Орловська О.Н. РОЛЬ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ	147
Сидоренко А.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У ПІДЛІТКІВ ЕСТЕТИЧНОЇ ОЦІНКИ У ПРОЦЕСІ СПРИЙМАННЯ ДУХОВНИХ ТВОРІВ.....	151
Скорбатюк Н.М., Подуфалова Л.Г. СПІЛКУВАННЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	156
Трифонов О.С. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	159
Шагай Н.М. ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА МОРАЛЬНОЇ ВИХОВАНOSTІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	164

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

Базюк М.Є., Базюк Л.М. ПІДГОТОВКА ГОЛОСОВОГО АПАРАТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО СПІВАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	168
Біжко І.А. ІНФОРМАТИВНЕ ЧИТАННЯ ЯК МЕТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	172
Білявець С.Я. ОБГРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА КОНТРАКТОМ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	177
Білявська Л.О. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	181
Бірецька Л.С. ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ	185
Блажко О.А., Сербін В.В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ВИДІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ХІМІЇ	189
Бондар Н.Д. ІНШОМОВНА КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНЦІЯ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ СФЕРИ ТУРИЗМУ ЯК ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН.....	193
Бондарчук С.Л. ЧИННИКИ БЛОКУВАННЯ ДИВЕРГЕНТНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	196
Восколуп О.О., В.В.Шпаковатий В.В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ОБСЛУГОВУЮЧОЇ ПРАЦІ.....	200
Галузінська Т.В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ ТА ЕТИКЕТУ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ ОСВІТИ.....	206
Головенко Л.О. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	209
Дакалюк О.О. ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА АУДИТУ	213
Діденко О.В. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ.....	218
Добіжжа Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	223
Єфіменко І.В. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ В КОНТЕКСТІ КОЛЕКТИВНОЇ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ	229
Загорулько Л.Л. ВИКОРИСТАННЯ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧИХ ЗНАНЬ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	232
Зарічанський О.А. ПРОФЕСІЙНА ПРАВОСВІДОМІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ.....	237

Зарічанська Н.В. ПРОБЛЕМА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ	240
Івасюк Л.М. ВИКОНАВСЬКА ВОЛЯ ЯК НЕОБХІДНА ЯКІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МУЗИКАНТА-ВИКОНАВЦЯ.....	244
Каплінський В.В. АНАЛІЗ ПРИРОДНИХ ВИХОВНИХ СИТУАЦІЙ ЯК МЕТОД ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ КЛАСНИХ КЕРІВНИКІВ.....	248
Коровець І.Є. ПРАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СТАРШОКЛАСНИКІВ – ПЕРЕДУМОВА ПРОФЕСІЙНОГО ВИЗНАЧЕННЯ	254
Корсун Ю.О. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	258
Котикова О.М. РЕЗУЛЬТАТИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВОЇ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ	263
Красноштан І., Пащенко М. ФОРМУВАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ.....	268
Коба О.В. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬК МВС УКРАЇНИ.....	272
Краснощок А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ.....	277
Крутько О. ЗМІСТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕДЖІ	281
Лановенко А.О. КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН.....	283
Лемпій О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	287
Лов'янова І.В. НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА: ВИТОКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ.....	290
Лозинська Л.Ф. ОСНОВНІ СТРУКТУРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТОЛЕРАНТНОСТІ ЯК ОСОБИСТІСНОЇ ЯКОСТІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ	294
Люльчак С.Ю. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ КУРСУ «ЕЛЕКТРОТЕХНІКА З ОСНОВАМИ ПРОМИСЛОВОЇ ЕЛЕКТРОНІКИ».....	299
Макодай І.І. ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ВНЗ.....	304
Маладика Л.В. ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ В КОНТЕКСТІ ОСНОВНИХ ВИМОГ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ.....	309
Молоченко В.В. ОСОБЛИВОСТІ ГРУПОВОЇ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ У МАЙБУТНІЙ ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	314
Поберецька В.В. ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАВИЧОК КОМУНІКАТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....	318
Радванський А.І. ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРАВООХОРОНЦІВ	323
Руснак О.М. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	326
Сасенко Т. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІТИ	329
Сікорська Л.О. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	334
Сивак О.А. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ-ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ В ПРОЦЕСІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ІНФОРМАТИКИ.....	337
Совва С.М. ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ	342
Сокол Т.Г. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ПІДГОТОВЦІ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИСТИЧНОЇ ІНДУСТРІЇ.....	347
Фурман Т.Ю. ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК СКЛАДОВА ЇХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ	350
Холковська І.Л. ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	354
Хом'юк І.В., З.В.Бондаренко З.В., Хом'юк Я.В. ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «МОБІЛЬНІСТЬ» У ТЕРМІНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ	

ІНЖЕНЕРІВ.....	359
Шахіна І.Ю. ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ-ПРЕДМЕТНИКІВ.....	364
Штифурак А.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	369
Яковлева Л.А. ІНДИВІДУАЛЬНО-ОСОБИСТІСНИЙ ПІДХІД ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА..	373
Ярославський В.О. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	377
Яцишин О.М. ІНДИВІДУАЛЬНИЙ СТИЛЬ УЧІННЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСВОСННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ ВНЗ.....	381

ПСИХОЛОГІЯ

Габа І.М. ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	387
Галузяк В.М. МОТИВИ ДОСЯГНЕННЯ, АФІЛЯЦІЇ ТА ДОМІНУВАННЯ ЯК ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	392
Рожанська Л.Г., Потримай Н.С. ЕМПАТІЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ.....	399
Шахов В.В. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ ПІДЛІТКАМИ КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ.....	403

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Гах Р. ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СИСТЕМ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ НА СТАНОВЛЕННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПОЛЬЩІ (XIX – ПОЧАТОК XX СТ.).....	407
Кляп М.І. ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПАДЩИНИ АВГУСТИНА ВОЛОШИНА В РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	410
Коваль Л.В. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	415
Кошопан О.Ф. ПОЛЬСЬКА ШКОЛА НА ТЕРИТОРІЇ ПОДІЛЛЯ В 1917- 1920 РР.....	420
Мехеда А.М. ІНТЕГРАЦІЯ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗНАНЬ В ШКІЛЬНІ НАВЧАЛЬНІ КУРСИ У 50-60-Х РОКАХ XX СТОЛІТТЯ.....	424

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Богданцева І.П. “АРТ-ТЕРАПІЯ” ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	430
Голова Н.І. «ВАЖКОВИХОВУВАНІСТЬ» ЯК ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГІЧНЕ ПОНЯТТЯ.....	434
Польовик О.В. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ І РІВНІ СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ДО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ.....	438

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бідюк Н., Корнієнко В. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІНГВІСТІВ У США.....	443
Козут Н.М. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ШВЕЙЦАРІЇ.....	447
Мартинюк О.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ ОСВІТИ У США ТА УКРАЇНІ...	451
Чорний В.М. ОСНОВНІ УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ УСПІШНОСТІ В НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США.....	454
НАШІ АВТОРИ	461

2. Амонашвили Ш. А. Психологические основы педагогики сотрудничества / Ш. А. Амонашвили. – К.: Освіта, 1991. – 111 с.
3. Андреева Г. М. Общение и межличностные отношения / Г. М. Андреева // Хрестоматия по психологии / сост. Л. Я. Аверьянов; под. ред. Л. Я. Аверьянова. – М.: Аспект Пресс, 2003. – Гл. 3. – с. 75-109.
4. Бондаренко В. В. Сучасні інформаційні технології й мовленнєва підготовка керівників виробництва у вищих навчальних закладах / В. В. Бондаренко // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2002. – №1. – с. 97-101.
5. Бороздина Г. В. Психология делового общения / Г. В. Бороздина. – 2-е изд. – М.: Инфра-М, 2008. – 294 с.
6. Вечер Л. С. Секреты делового общения / Л. С. Вечер. – Минск: Высшая школа, 1996. – 282 с.
7. Гамова Л. Г. Воспитание профессиональных качеств медика / Л. Г. Гамова // Специалист. – 2002. – №3. – с. 11-12.
8. Жуков Ю. М. Диагностика и развитие компетентности в общении: Спецпрактикум по социальной психологии / Ю. М. Жуков. – М.: Изд-во МГУ, 1990. – 104 с.
9. Злобина Е. Г. Общение как фактор развития личности / Е. Г. Злобина. – К.: Наук. Думка, 1981. – 115 с.
10. Ильина Т. А. К вопросу о профессиональной ориентации и профессиональном отборе в педагогические учебные заведения. Сов. пед., 1978, – №5 с. 87-92.
11. Коломинский Я. Л. Изучение педагогического взаимодействия / Я. Л. Коломинский // Советская педагогика. – № 10. – с. 36-42.
12. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. – Москва – Воронеж, 1996. – 234 с.
13. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста / Н. Б. Крылова. – М.: Высшая школа, 1990. – 142 с.
14. Кузнецов В. М. Психолого-педагогические условия формирования личности учащихся / В. М. Крылов – М.: 1994. – 144 с.
15. Левитов Т. Д. Психология труда / Т. Д. Левитов – М. 1963. – 340 с.
16. Ломов Б. Ф. Категории деятельности и общения в психологии / Б. Ф. Ломов // Вопросы философии. – 1979. – № 8. – с. 34-47.

УДК 37.013

ДЕФІНІТИВНИЙ АНАЛІЗ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

О.О. Дакалюк

Анотація. У статті проаналізовано сутність, зміст та структуру комунікативної компетентності. Визначено поняття комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту.

Ключові слова: комунікативна компетентність майбутніх фахівців з обліку та аудиту, професійне спілкування, структура комунікативної компетентності

Аннотация. В статье анализируется суть, содержание и структура коммуникативной компетентности. Определено понятие коммуникативной компетентности специалистов по бухгалтеру и аудиту.

Ключевые слова: коммуникативная компетентность будущих специалистов по бухгалтеру и аудиту, профессиональное общение, структура коммуникативной компетентности

Annotation. The essence, the content, and the structure of communicative competence are analyzed in the article. Communicative competence of specialists in accounting and audit is determined.

Key words: communicative competence of future specialists in accounting and audit, professional communication, the structure of communicative competence.

Постановка проблеми. Згідно галузевих стандартів вищої освіти України, ОКХ молодшого спеціаліста спеціальності «Бухгалтерський облік», бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності 6.050100 "Облік і аудит", вищі навчальні заклади повинні сформувати випускників як соціальних особистостей, здатних розв'язувати певні проблеми і завдання соціальної діяльності [2]. Однією з важливих здатностей фахівців з обліку та аудиту є здатність здійснювати ефективне ділове спілкування, що передбачає наявність у них сформованої комунікативної компетентності. На сучасному етапі потреба у формуванні цієї важливої якості професіоналізму у майбутніх фахівців з обліку та аудиту зростає, оскільки соціальна політика і економіка пред'являють якісно нові вимоги до професійної підготовки спеціалістів-бухгалтерів. Так, у вступі до Міжнародних стандартів освіти (МСО) зазначено: «Професійні бухгалтери дедалі частіше повинні бути технічними експортерами, які

мають блискучі комунікативні навички і здатні відповідати вимогам щодо інформації та складання звітності, які висуває нова економіка, що ґрунтується на знаннях».

Однак, сучасна система підготовки фахівців з обліку та аудиту у закладах вищої освіти не сприяє формуванню досвіду професійного спілкування. Як результат, багато випускників вишів не володіють достатньо сформованими комунікативними вміннями, що необхідні їм для виконання професійних обов'язків одержання та надання інформації, планування і прийняття управлінських рішень, контролю і привернення уваги керівництва до порушень, оцінки, аналізу діяльності та аудиту. Таким чином, проблема формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту є актуальною.

Аналіз досліджень і публікацій, присвячених даній проблемі. Проведений нами аналіз досліджень і публікацій показує, що на сучасному етапі накопичений певний досвід розробки проблеми комунікативної компетентності та комунікативної підготовки майбутніх фахівців різних галузей. Але до цього часу науковці вивчали здебільшого соціально-психологічні аспекти комунікативної компетентності (D.Hymes, Ю.Н.Ємельянов, Ю.М.Жуков, І.М.Зотова, Л.А.Петровська). Значно менше уваги приділялося обґрунтуванню педагогічних умов і шляхів цілеспрямованого формування комунікативної компетентності. Педагогічна категорія «комунікативна компетентність» у науковій літературі розглядалася в більшості випадків звужено, як складова процесу вивчення іноземних мов, а також у рамках засвоєння норм і правил рідної мови в дошкільному або молодшому шкільному віці (І.А.Зимня, О.В.Сидоренко, А.С.Супрун). Поняття комунікативної компетентності в професійному контексті розглядається в сучасних дослідженнях Є.А.Алілуйко, С.Д.Гамідової, Є.П.Герасименко, Г.В.Данченко, О.А.Жирун, О.Ю.Загородної, С.В.Курашевої, Н.С.Назаренко, Є.В.Прозорової, В.П.Черевко.

Проте, проблема формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту практично не вивчалася, тому потребує подальшого дослідження і розробки.

Мета даної статті: здійснити дефінітивний аналіз поняття комунікативної компетентності, визначити поняття комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту, виділити структурні компоненти зазначеної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Першим кроком на шляху до вирішення проблеми формування та розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту, на нашу думку, є визначення поняття комунікативної компетентності, змісту її складових.

У своїй дослідницькій роботі «Етнографія спілкування» Dell Hymes вперше ввів поняття «комунікативна компетентність» в рамках мовленнєвої ситуації. Науковець розкрив сутність терміну і визначив комунікативну компетентність як здатність комунікантів (рідних носіїв мови) використовувати мову для спілкування в реальних ситуаціях [10]. Його думку продовжив російський вчений Ю.Н.Ємельянов, який співвідносить комунікативну компетентність зі здатністю людини брати на себе та виконувати різноманітні соціальні ролі, адаптуватися у соціальних групах та ситуаціях, вільно володіти вербальними та невербальними засобами спілкування. На його думку, це досвід, що розвивається. До істотних ознак комунікативної компетентності він відносить здатність людини організовувати та керувати «міжособистісним простором» у процесі ініціативного та активного спілкування з людьми.

Співзвучні ідеї можна виявити в дослідженнях Л.А.Петровської. Вона також вважає, що «процес удосконалення комунікативної компетентності неправомерно відривати від загального розвитку особистості» [8]. Крім того, Л.А.Петровська, розглядаючи комунікативну компетентність як компетентність у спілкуванні, виділяє в ній складові за аналогією із загальноприйнятою структурою спілкування. Якщо виходити з того, що в цій структурі існує три взаємозалежні сторони – комунікативна, інтерактивна й перцептивна, то відповідно й компетентність у спілкуванні може бути розглянута як компетентність у міжособистісному сприйнятті, міжособистісній комунікації, міжособистісній взаємодії.

Розгорнуте визначення комунікативної компетентності запропонував Ю.М.Жуков. В його розумінні комунікативна компетентність – це психологічна характеристика людини як особистості, яка проявляється в її спілкуванні з іншими людьми або «здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з людьми». До складу комунікативної компетентності включають сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують успішний перебіг комунікативних процесів у людини [4]. З ним погодилась О.В.Сидоренко, яка розуміє під комунікативною компетентністю сукупність комунікативних здібностей, комунікативних вмінь і комунікативних знань, адекватних комунікативним задачам, й достатніх для їх рішення [9, 73]. Визначення компетентності як складного синтезу когнітивного, предметно-практичного, та особистісного досвіду, як спосіб існування знань,

вмінь, освіченості, що сприяє самореалізації особистості В.А.Болотовим дає нам підстави визначати комунікативну компетентність як синтез когнітивного, предметно-практичного та особистісного досвіду у спілкуванні, що сприяє комунікативному розвитку особистості. Як висновок до вищезазначеного, запропонуємо тлумачення обговорюваного нами терміну зі словника соціально-психологічних понять під редакцією Є.С.Кузьміна: комунікативна компетентність – це орієнтованість в різноманітних ситуаціях спілкування, що базується на знаннях й чуттєвому досвіді індивіду; здатність ефективно взаємодіяти з оточуючими завдяки розумінню себе та інших при постійній видозміні психічних станів, міжособистісних відносин та умов соціального середовища.

Різнманітність існуючих підходів до вивчення комунікативної компетентності, наявних визначень даного поняття свідчить про його складність та багатоплановість. Однак це зовсім не означає, що в них не можна виділити те загальне, що поєднує всі запропоновані підходи й дозволяє кваліфікувати всі ці визначення, які розкривають сутність саме комунікативної компетентності. У всіх розглянутих визначеннях мова йде про компетентність у спілкуванні.

Слід зазначити, що визначення сутності комунікативної компетентності є досить проблемним завданням, оскільки комунікативні ситуації можуть значно різнитися, так само як і комунікативні задачі в залежності від ситуації спілкування. Так, зміст комунікативної компетентності у спілкуванні з дітьми дошкільного віку буде суттєво відрізнятися від змісту комунікативної компетентності у спілкуванні з фахівцями обліку та аудиту фірми міжнародного рівня.

Окремо проаналізуємо різноманітні підходи до визначення поняття комунікативної компетентності майбутніх фахівців різного профілю у сучасних наукових дослідженнях.

В результаті дослідження Д.М.Годлевська визначила комунікативну компетентність майбутніх соціальних працівників як складну інтегративну якість особистості, яка опосередковує професійну діяльність, спрямовану на налагодження, підтримку і розвиток ефективної взаємодії з клієнтом чи іншими учасниками соціального процесу. На її думку, комунікативна компетентність є і складовою, і базовою характеристикою професійної компетентності в залежності від функції, яку реалізовує соціальний працівник у різних видах діяльності [1]. Російська вчена Є.А.Алілуйко зазначає, що комунікативна компетентність – це обмін інформацією, спілкування між суб'єктами професійної діяльності, а також знання, досвід, форми взаємодії між учасниками міроприємств, що реалізуються за допомогою мови та специфічних інформаційних технологій. Ми повністю розділяємо думку Н.С.Назаренко, яка визначає поняття «комунікативна компетентність майбутніх документознавців» як сукупність вмотивованих знань, навичок і умінь особистості для здійснення мовленнєвої діяльності в навчально-професійній сфері [7, 6].

Проведений дефінітивний аналіз та урахування вимог до професійної діяльності фахівців з обліку та аудиту дозволяє визначити комунікативну компетентність майбутніх фахівців з обліку та аудиту як складну інтегративну якість особистості, що забезпечує ефективне ділове спілкування з партнерами та клієнтами на будь-якому рівні, синтезує в собі загальну культуру спілкування та її специфічні прояви в обліково-фінансовій діяльності, забезпечує чітке орієнтування в професійній ситуації, вміння одержувати та надавати необхідну інформацію, а також вибір адекватних засобів спілкування.

Розглядаючи складові комунікативної компетентності у соціальній психології, можемо виділити такі:

1. Орієнтованість у різноманітних ситуаціях спілкування, яка заснована на знаннях і життєвому досвіді індивіда;
2. Спроможність ефективно взаємодіяти з оточенням завдяки розумінню себе й інших при постійній видозміні психічних станів, міжособистісних відносин і умов соціального середовища;
3. Адекватна орієнтація людини в самій собі – власному психологічному потенціалі, потенціалі партнера, у ситуації;
4. Готовність і уміння будувати контакт з людьми;
5. Внутрішні засоби регуляції комунікативних дій;
6. Знання, уміння і навички конструктивного спілкування;
7. Внутрішні ресурси, необхідні для побудови ефективної комунікативної дії у визначеному колі ситуацій міжособистісної взаємодії.

Таким чином, комунікативна компетентність постає як структурний феномен, що містить як складові цінності, мотиви, установки, соціально-психологічні стереотипи, так і знання, уміння, навички.

Структура комунікативної компетентності в її сучасній інтерпретації включає в себе такі субкомпетенції: лінгвістичну (мовну), соціолінгвістичну (мовленнєву), соціокультурну, соціальну

(прагматичну), стратегічну (компенсаторну), дискурсивну, предметну. Як зазначає науковець

М.К.Кабардов, комунікативна діяльність в її широкому розумінні крім мовних має в своєму арсеналі інші засоби, такі як оптико-кінетична знакова система (жести, міміка, контакт очей, пантоміміка), пара – та екстралінгвістичні системи (інтонація, паузи), система організації простору (проксемика, що вивчає оптимальні «зони» для різних видів спілкування) та часу комунікації. На його думку, комунікативна діяльність і мовна діяльність в деяких випадках невід’ємні, проходять як єдиний процес, але в той же час мовну діяльність можна розглядати як компонент комунікативної діяльності [6, с 103-104]. Логічно та послідовно визначила структуру комунікативної компетентності

Є.В.Сидоренко, яка виділяє три основні складові: комунікативні здатності, комунікативні вміння, та комунікативні знання.

У контексті дослідження проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців різного профілю вбачаються інші структурні компоненти. Як показали результати проведеного нами аналізу наукових праць, існують різні наукові підходи щодо вирішення компонентів структури комунікативної компетентності фахівця.

Так, в результаті нещодавно проведеного дослідження Н.С.Назаренко визначила 3 основні компоненти у структурі комунікативної компетентності майбутніх документознавців:

- когнітивний;
- емоційно-оцінний;
- поведінковий.

Основними показниками когнітивного компонента, на її думку, є усвідомлення потреби у формуванні комунікативної компетентності, розуміння її необхідності для повсякденного життя, навчально-професійної діяльності. Емоційно-оцінний компонент передбачає узагальнення оцінки фактів, ситуацій, явищ, та розуміння спрямованості знань, тоді як поведінковий компонент включає уміння відстоювати і обґрунтовувати власну позицію, критично мислити, здійснювати самовиховання [7, с 10].

На думку О.А.Жирун, структура комунікативної компетентності редактора містить два компоненти. Перша складова (інструментальна) – це уміння й навички спілкування (при цьому виділяються інформаційно-поведінкові, особистісно-перцептивні та ситуаційно-рефлексивні уміння), а також знання про закономірності спілкування, про свої комунікативні якості та комунікативні якості інших. Друга складова, мотиваційно-ціннісна, – містить у собі комунікативні цінності, настанови [3, с 9-10].

У структурі комунікативної компетентності соціального працівника Д.М.Годлевська виділяє три компонента. Так, соціально-комунікативний (базовий) компонент передбачає наявність у соціального працівника комунікативних знань, умінь та навичок, що забезпечує усвідомленість соціальним працівником змісту його професійної діяльності; особистісно-емоційний компонент передбачає професійно-особистісні якості (рефлексію, креативність, емпатію), що визначають позицію і спрямованість соціального працівника як особистості, індивіда та суб’єкта діяльності, а також емоційний прояв цих якостей; діяльнісний (практичний) компонент включає прояв професійної комунікативної компетентності, апробованої в дії та засвоєної особистістю як найбільш ефективного чинника впливу на клієнта [1, с. 10-11].

У своєму дослідженні О.Ю.Загородна розглядає процес формування комунікативної професійної компетентності як сукупності чотирьох взаємопов’язаних компонентів: мотиваційно-цільовий, що визначається співвідношенням рівня мотивації досягнення та мотивації уникнення невдач; орієнтаційно-когнітивний, що є сукупністю знань про професійну діяльність, спілкування, та мову; функціонально-діяльнісний – це єдність вмінь використовувати зміст професії, вміння спілкуватись; оцінно-корегуючий – розглядається в ракурсі вміння чи невміння адекватно оцінювати свій рівень розвитку професійної комунікативної компетентності [5, с.].

Вважаємо за доцільне виокремити у структурі комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту такі компоненти:

1) комунікативно-когнітивний (усвідомлення необхідності формування комунікативної компетентності для здійснення ефективного ділового спілкування в обліково-фінансовій сфері; готовність до майбутньої самостійної комунікативної діяльності);

2) професійно-діяльнісний (наявність у майбутніх фахівців з обліку та аудиту умінь та навичок ділового спілкування для виконання професійних завдань);

3) інформаційно-орієнтаційний (здатність здійснювати пошук, обробку, обмін необхідної інформації для реалізації професійної діяльності; орієнтованість у різноманітних ситуаціях

спілкування);

4) перцептивно-оцінний (адекватне сприйняття комунікативної ситуації; вміння реально оцінювати свій рівень та рівень сформованості комунікативної компетентності партнерів).

Висновки. Здійснений дефінітивний аналіз дозволяє прослідкувати спільні риси у тлумаченні сутності поняття комунікативної компетентності вітчизняними та зарубіжними науковцями. У всіх розглянутих визначеннях мова йде про компетентність у спілкуванні, а у контексті формування цієї педагогічної категорії у майбутніх фахівців різного профілю здебільшого її розглядають як складову професійної компетентності, що включає сукупність знань, умінь, та навичок, а також досвід професійного спілкування.

Проведений нами аналіз психолого-педагогічної літератури показав наявність відмінностей у виділенні компонентів вказаної компетентності, які обумовлені, у першу чергу, професійним контекстом діяльності фахівців. Ряд компонентів різняться в термінології, але мають ту ж сутність. Так, компонент, що включає вміння та навички ділового спілкування, орієнтацію у ситуації спілкування, науковці визначають як поведінковий, інформаційно-поведінковий, функціонально-діяльнісний, чи діяльнісний (практичний). Загальним також є компонент, що передбачає особистісні якості, який в різних тлумаченнях розглядається як особистісно-емоційний чи особистісно-перцептивний.

Ми визначили комунікативну компетентність фахівців з обліку та аудиту як складну інтегративну якість особистості, яка містить комунікативно-когнітивний, професійно-діяльнісний, інформаційно-орієнтаційний, перцептивно-оцінний компоненти, забезпечує ефективне ділове спілкування, синтезує загальну культуру спілкування та її специфічні прояви в обліково-фінансовій діяльності, забезпечує чітке орієнтування в професійній ситуації, а також вибір адекватних засобів спілкування.

Подальшого дослідження потребує уточнення компонентів комунікативної компетентності майбутніх фахівців з обліку та аудиту.

Література

1. Годлевська Дана Миколаївна. Формування комунікативної компетентності майбутніх соціальних працівників в умовах педагогічного університету: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка. - Національний педагогічний ун-т ім. М.П.Драгоманова. — Київ, 2007. — 20 с.
2. Галузеві стандарти вищої освіти України. Освітньо-кваліфікаційні характеристики молодшого спеціаліста спеціальності «Бухгалтерський облік», бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності 6.050100 - "Облік і аудит" напряму підготовки 0501 - "Економіка і підприємництво" – Київ, 2004.
3. Жирун Оксана Анатоліївна. Психологічні особливості розвитку комунікативної компетентності у майбутніх редакторів у взаємодії з авторами: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. психол. наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна психологія. - Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т". – Київ, 2006. – 20 с.
4. Жуков Ю. М. Диагностика и развитие компетентности в общении / Жуков Ю. М., Петровская Л. А., Растяников П. В.; Москва, 1990. – 104с
5. Загородна Оксана Юріївна. Формування комунікативної професійної компетентності студентів економічних спеціальностей засобами інноваційних технологій: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 - теорія та методика професійної освіти. – Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2010. – 20 с.
6. Кабардов М. К. Коммуникативно- речевые и когнитивно-лингвистические способности.//Способности и склонности/Под ред.Голубевой. М., 1989 (с 103-128)
7. Назаренко Наталія Степанівна. Формування комунікативної компетентності майбутніх документознавців у процесі вивчення гуманітарних дисциплін: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. – Інститут вищої освіти АПН України, Київ, 2008. – 22с.
8. Петровская Л. А. Развитие компетентного общения как одно из направлений оказания психологической помощи. // Введение в практическую социальную психологию. /под ред.Ю. М. Жукова, Л. А. Петровской, О. В. Соловьевой. М.: Смысл, 1999. с. 150-166.
9. Сидоренко Е. В. Тренинг коммуникативной компетентности в деловом взаимодействии Текст. / Сидоренко О. В. – СПб.: Речь, 2004. – 206 с.
10. Hymes, D. The ethnography of speaking. In T. Gladwin and W. Sturtevant(eds.), Anthropology and human behavior. – Washington, DC: Anthropological Society of Washington, 1962. - pp 13-53.